

PRAWO / LAW

PIOTR WOJNICZ
IZABELA SĘKOWSKA

USTALENIE TOŻSAMOŚCI OSOBY.
CZEŚĆ 2. ANALIZA DZIAŁALNOŚCI WYBRANEJ
JEDNOSTKI POLICJI, STUDIUM PRZYPADKÓW

Wstęp

Identyfikacja nn¹ osób i nn zwłok stanowi bardzo istotne wyzwanie dla organów państwowych. Czynności wykonywane w celu ustalenia tożsamości stanowią wyraz głęboko zakorzonej zasady humanitaryzmu w systemach prawnych poszczególnych państw. W polskim systemie administracyjno-prawnym instytucją powołaną do prowadzenia spraw identyfikacyjno-poszukiwawczych jest Policja. Prawodawca powierzył tej instytucji wykonywanie czynności zmierzających do przywrócenia imienia i nazwiska nn osobom i nn zwłokom. Działania te stanowią wyraz przywracania godności ludzkiej osobom, które zmarły bezimiennie bądź zostały znalezione, a z różnych przyczyn nie potrafią określić swoich danych personalnych. Przywrócona tożsamość porządkuje również sferę prawną życia ludzkiego.

W 2018 r. weszły w życie nowe przepisy prawne regulującą omawianą poniżej materię². Wejście nowych procedur było „niewątpliwie efektem zmian społecznych, prawnych, technologicznych, ale także zmian organizacyjnych w samej Policji. Wiązało się ono z uzyskaniem przez Policję nowych uprawnień, chociażby w zakresie prowadzenia bazy DNA, której zasoby wykorzystuje się między innymi do celów identyfikacyjnych w przypadku ujawnienia nn zwłok”³.

PIOTR WOJNICZ – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie Filia w Elku, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3333-6726>, e-mail: piwojnicz@wp.pl

IZABELA SĘKOWSKA – Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4074-0586>, e-mail: izabela.sekowska.dok@gmail.com

¹ Z łac. *non notus* – ‘nieznany’, w polskim systemie prawnym używa się sformułowania – *nazwisko nieznane*.

² Zarządzenie nr 48 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanych zwłok oraz szczątków ludzkich, Dz. Urz. KGP z 2018 r., poz. 77 (dalej: Zarządzenie nr 48).

³ P. Wojnicz, *Zmiana regulacji prawnych dotyczących poszukiwań osób zaginionych*, „Zeszyty Naukowe Gdańskiej Szkoły Wyższej” 3(2018), s. 190.

Poniższy artykuł stanowi drugą część pracy na temat ustalania tożsamości osób. Została ona poświęconą charakterystyce problematyki identyfikacji nn zwłok i nn osób oraz procedurom prawnym stosowanym w praktyce na przykładzie Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie. Z kolei w pierwszej części, pod tytułem *Ustalenie tożsamości osoby. Część 1. Procedury prawne, wybrane metody identyfikacyjne*, zostały przedstawione rozważania na temat procedur policyjnych i wybranych metod badawczych związanych z omawianą kwestią.

Należy zauważyć, że często na końcowy efekt ustalania tożsamości mają wpływ osobiste zaangażowanie policjantów realizujących czynności identyfikacyjne, ich pomysły na rozwiązanie problemu, empatia i podejście do wykonywania obowiązków służbowych. W połączeniu z niżej opisanymi procedurami i metodami stanowią one klucz do rozwiązania tajemnicy skrywanej przez bezimiennego człowieka lub ujawnione zwłoki.

Analiza danych statystycznych dotyczących ujawnienia nn osób i nn zwłok na przykładzie działalności wybranej jednostki Policji

Komenda Miejska Policji w Olsztynie obszarem swojego działania obejmuje miasto Olsztyn wraz z otaczającym go powiatem olsztyńskim. W strukturze organizacyjnej Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie funkcjonuje wyodrębniony organizacyjnie Zespół do spraw Poszukiwań i Identyfikacji Osób. Nadzoruje on sprawy związane z identyfikacją nn osób i nn zwłok ujawnionych na terenie miasta Olsztyna oraz podległych Komendzie Miejskiej Policji czterech komisariatów Policji w Barczewie, Biskupcu, Dobrym Mieście i Olsztynku. Zespół ten w ciągu roku prowadzi kilkanaście spraw wymuszających ustalenie tożsamości czy to osoby żywej, czy też przeważnie zmarłej. Średnio w roku w Komendzie Miejskiej Policji w Olsztynie jest wszczynanych około 12–16 spraw dotyczących omawianej materii. Natomiast w prowadzeniu jest średnio około 24 spraw identyfikacyjno-poszukiwawczych⁴.

Wykres 1 wskazuje, iż największa liczba wszczętych postępowań w kierunku identyfikacji NN zwłok w Komendzie Miejskiej Policji w Olsztynie wystąpiła w latach 2016 i 2018 – 16 spraw. W 2016 r. tyle samo postępowań zakończono. W 2014 r. wszczęto 9 spraw identyfikacyjnych, natomiast w latach 2015 i 2017 – po 8 spraw. Najmniej wszczęć było w roku 2013 – 5 spraw. Podobnie sytuacja przedstawia się z zakończeniami postępowań poszukiwawczych; 11 spraw zakończono w latach 2014 i 2018, 7 spraw w roku 2017, najmniej zakończonych postępowań było kolejno w latach 2013 – 6 spraw oraz w 2015 – 5 spraw.

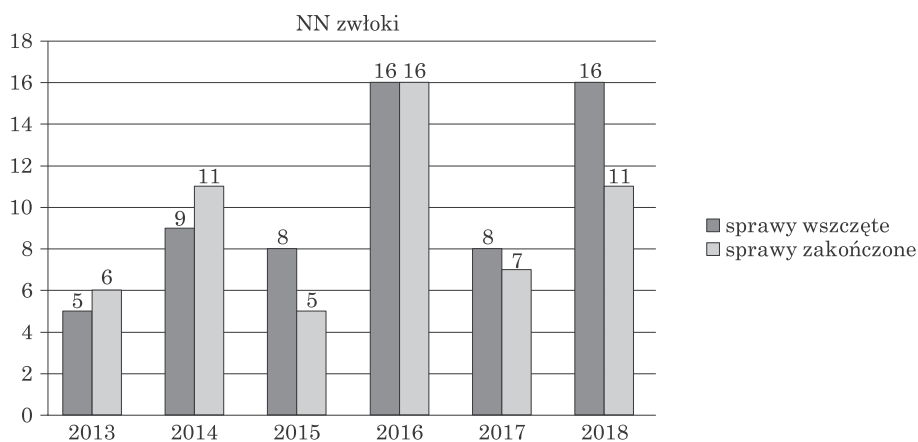
⁴ M. Kundzicz, *Na swoją tożsamość czekają latami*, „Gazeta Olsztyńska” z 13 maja 2016 r.

Tabela 1. Dane dotyczące liczby wszczętych i zakończonych spraw dotyczących identyfikacji NN zwłok w latach 2013–2018

NN zwłoki		
Rok	sprawy wszczęte	sprawy zakończone
2013	5	6
2014	9	11
2015	8	5
2016	16	16
2017	8	7
2018	16	11
Razem	62	56

Źródło: Materiały archiwalne KMP w Olsztynie (opracowanie własne).

Wykres 1. Dane dotyczące liczby spraw identyfikacyjnych – NN zwłoki

Źródło: Materiały archiwalne KMP w Olsztynie (opracowanie własne).

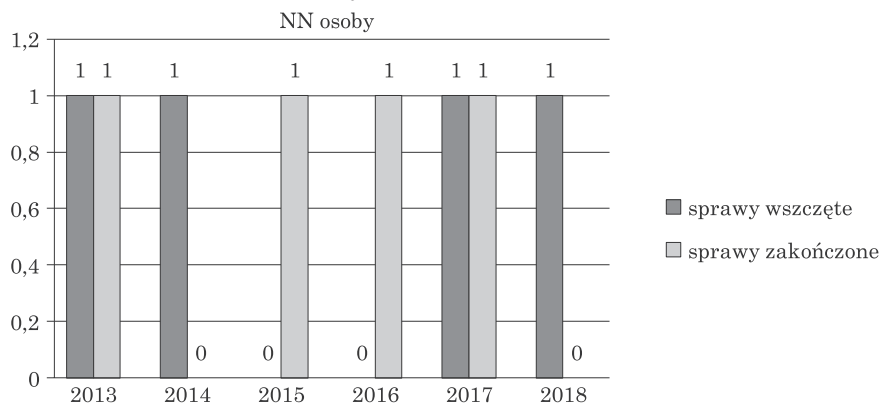
Dane ujęte w wykresie 2 podają, iż taka sama liczba wszczętych postępowań w kierunku identyfikacji nn osób w Komendzie Miejskiej Policji w Olsztynie wystąpiła w latach 2013, 2014, 2017 i 2018 – po jednej sprawie. Żadnego wszczęcia nie odnotowano w latach 2015 i 2016. Natomiast w przypadku zakończonych postępowań w latach 2013, 2015, 2016–2017 zakończono po jednym postępowaniu. W latach 2014 i 2018 nie odnotowano żadnych zakończonych spraw poszukiwawczych w kierunku nn osób.

Tabela 2. Dane dotyczące liczby wszczętych i zakończonych spraw dotyczących identyfikacji NN osób w latach 2013–2018

NN osoby		
Rok	poszukiwania wszczęte	poszukiwania zakończone
2013	1	1
2014	1	0
2015	0	1
2016	0	1
2017	1	1
2018	1	0
Razem	4	4

Źródło: Materiały archiwalne KMP w Olsztynie (opracowanie własne).

Wykres 2. Dane dotyczące liczby spraw identyfikacyjnych NN osób

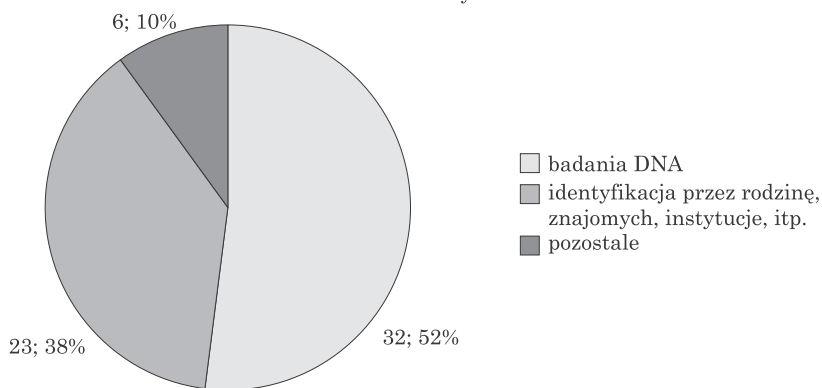
Źródło: Materiały archiwalne KMP w Olsztynie (opracowanie własne).

Jak wynika z wykresu 3, w latach 2013–2018 w celu identyfikacji zarówno nn zwłok, jak również nn osób zastosowano 61 metod badawczych. Większość, bo aż 52% stanowiły badania DNA, które pozwoliły na ustalenie tożsamości w prowadzonych w Komendzie Miejskiej w Olsztynie sprawach poszukiwawczych. W przypadku wyodrębnienia kodu DNA pobierany i izolowany jest materiał biologiczny od członków rodziny (nabłonek, krew, cebulki włosa), a następnie porównywany z poszukiwanym człowiekiem lub ujawnionymi zwłokami. 38% przypadków identyfikowanych jest przez członków rodziny, znajomych, osoby reprezentujące instytucje państwowe. Tylko 10% identyfikacji tożsamości poszukiwanych ludzi bądź ujawnionych zwłok ma status w tym przypadku „pozostałe”. Są to operacyjne metody stosowane przez Policję, które stanowią często tajemnicę służbową i dlatego nie jest możliwe przybliżenie tego zagadnienia w niniejszym opracowaniu.

Tabela 3. Metody badawcze zastosowane w identyfikacji NN zwłok i NN osób

Zastosowane metody badawcze	
Rodzaj badania	ilość badań
Badanie DNA	32
Identyfikacja przez rodzinę, znajomych, instytucje, itp.	23
Pozostałe	6
Razem	61

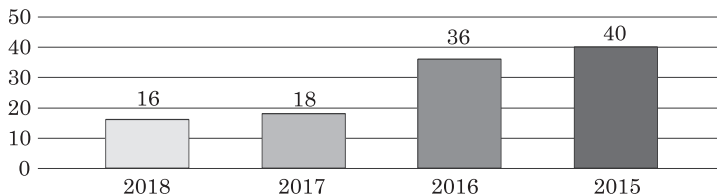
Źródło: Materiały archiwalne KMP w Olsztynie (opracowanie własne).

Wykres 3. Metody badawcze zastosowane w identyfikacji NN zwłok i NN osób
zastosowane metody badawcze

Źródło: Materiały archiwalne KMP w Olsztynie (opracowanie własne).

Należy podkreślić, że wśród nn osób obok rzeczywiście niepotrafiących określić swoich danych personalnych z powodu choroby lub ułomności pojawiają się także osoby, które świadomie wprowadzają w błąd organy policyjne i wymiaru sprawiedliwości co do swoich danych personalnych. Dane dotyczące skali tego zjawiska można ocenić na podstawie statystyki Sądu Rejonowego w Olsztynie, który prowadzi sprawy z art. 65 Kodeksu wykroczeń. Artykuł ten stanowi,

Wykres 4. Dane statystyczne dotyczące wszczętych spraw na podstawie art. 65 Kodeksu wykroczeń przez Sąd Rejonowy w Olsztynie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Sądu Rejonowego w Olsztynie za lata 2015–2018.

że „kto umyślnie wprowadza w błąd organ państwowy lub instytucję upoważnioną z mocy ustawy do legitymowania: co do tożsamości własnej lub innej osoby oraz co do swego obywatelstwa, zawodu, miejsca zatrudnienia lub zamieszkania, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny”⁵. Według danych statystycznych Sądu Rejonowego w Olsztynie najczęściej takich przypadków było w roku 2015, natomiast najmniej w roku 2018. Na podstawie danych należy zauważyć tendencję spadkową tego zjawiska. Przyczyn spadku spraw wszczętych na podstawie art. 65 Kw można upatrywać w większej skuteczności organów ścigania, a także w powszechniejszej możliwości wykorzystania baz policyjnych typu AFIS w procesie ustalania tożsamości osób⁶.

Zastosowanie metod kryminalistycznych w praktyce na podstawie wybranych spraw identyfikacyjno-poszukiwawczych

Sprawa nr 1

Komenda Miejska Policji w Olsztynie od 1990 r. prowadzi sprawę dotyczącą ustalenia miejsca pobytu Tomasza Cichowicza⁷. W chwili zaginięcia miał 6 lat. Obecnie, jeżeli żyje, jest dorosłym mężczyzną. Do zaginięcia doszło 17 marca 1990 r. w Dobrym Mieście, powiat olsztyński, województwo warmińsko-mazurskie. Bawiący się nieopodal miejsca zamieszkania chłopiec – ginie. Pomimo że są to lata 90., ówczesne służby odpowiedzialne za poszukiwanie osób zaginionych wykazują się dużym zaangażowaniem w rozwikłanie tej sprawy. Funkcjonariusze penetrują przyległe tereny z wykorzystaniem m.in. psów tropiących. W akcji poszukiwawczo-penetracyjnej bierze udział ponad sto osób – policjanci, strażacy, ochotnicy. Ponadto pletwonurkowie przeczesują dno pobliskiej rzeki Łyny. Wykorzystane znaczne siły i środki nie przynoszą pozytywnego rezultatu. W trakcie prowadzonych poszukiwań powstały różne hipotezy dotyczące zaginięcia Tomasza Cichowicza. Według jednej z nich Tomasz Cichowicz został porwany przez nn mężczyznę. Świadczyć o tym mogą zeznania kolegi zaginionego, który w czasie zaginięcia bawił się z chłopcem. W rozmowie z matką zaginionego oświadczył, że widział „brzydkiego mężczyznę”, z którym mógł pójść Tomasz Cichowicz. Należy podkreślić, że następnego dnia chłopiec z niewiadomych powodów zaprzeczył tym faktom. Ponadto milicja przyjęła założenie, że zaginiony mógł się utopić w pobliskiej rzece Łynie. W związku z przyjętym założeniem, rzeka została dokładnie przeszukana na wysokości Dobrego Miasta. Z uwagi na fakt, że był to marzec, obfita roślinność nie przeszkadzała w poszukiwaniach.

⁵ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń, Dz. U. 1971 Nr 12 poz. 114 (dalej: Kw).

⁶ <http://olsztyn.sr.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=468&Itemid=154>, dostęp: 19.05.2019.

⁷ Współautor artykułu posiada zgodę rodziny na wykorzystanie wizerunku i przebiegu sprawy do celów naukowych. Zgoda została wyrażona z myślą, że sprawa Tomasza Cichowicza dotrze do szerszego kręgu osób, a tym samym pomoże w ustaleniu losów osoby zaginionej.

Widoczność w rzece była dobra. Inna hipoteza zakładała, że Tomasz Cichowicz uległ nieszczęśliwemu wypadkowi.

W 2008 r. specjaliści z Komendy Głównej Policji wykonali progresję wiekową zaginionego, w trakcie której przeanalizowali fotografie bliższej i dalszej rodziny Tomasza Cichowicza. Wymóg taki nakazywało ówczesne prawo dotyczące poszukiwań osób zaginionych. Obecne przepisy regulujące opisywaną materię przewidują, żeby przed złożeniem sprawy poszukiwawczo-identyfikacyjnej za osobą zaginioną do archiwum, została wykonana progresja wiekowa. W przypadku osoby małoletniej czynność ta jest obligatoryjna. Przy progresji wiekowej osoby małoletniej bądź postarzaniu twarzy osoby dorosłej bardzo ważna jest dokumentacja fotograficzna dotycząca zarówno osoby zaginionej, jak i najbliższych członków rodziny, szczególnie rodzeństwa. W przypadku osób dorosłych bardzo ważne są także informacje dotyczące stylu życia, przyzwyczajzeń osoby, np. zdrowego trybu życia, przebytych chorób, narkomanii czy alkoholizmu. Okoliczności te determinują proces starzenia się. Ponadto przy ujawnieniu NN osoby żywej starszej, która nie wiadomo, jak się nazywa czy gdzie mieszka, można zastosować odwrotność tej metody, czyli odtworzyć jej twarz z lat wcześniejszych.

Fot. 1. Progresja wiekowa zaginionego Tomasza Cichowicza
Źródło: Materiały archiwalne KMP w Olsztynie (opracowanie własne).

Zmiany cywilizacyjne, przede wszystkim w sferze prawnej i technologicznej, jakie nastąpiły na przestrzeni ostatnich dwóch dekad, spowodowały, że udoskonalono dotychczasowe metody i techniki badawcze, zostały wdrożone instrumenty prawne oraz powstała możliwość poprzez portale społecznościowe przekazania informacji o zaginięciu szerszemu kręgowi ludzi, a sprawa Tomasza Cichowicza jest wciąż analizowana. Nowelizacja ustawy o Policji z 2014 r. dała możliwość konfrontacji materiału genetycznego pobranego od rodziny zaginionego z polską bazą danych DNA oraz z podobnymi bazami w innych krajach europejskich. Także rodzina za pomocą współczesnych portali społecznościowych Nasza Klasa czy Facebook naświetliła problem zaginięcia Tomasza Cichowicza nie tylko na obszarze Polski, ale też w krajach Unii Europejskiej i w Ameryce. Efektem tego była wiadomość przesłana do rodziny od obywatela USA, który podał się za Tomasza. Informacja ta nie została potwierdzona ani przez rodzinę, ani przez organy policyjne. Miejsce przebywania Tomasza Cichowicza do chwili obecnej jest nieznane.

Sprawa nr 2

30 stycznia 2002 r. w jednym z mieszkań na osiedlu Nagórki w Olsztynie ujawniono zwłoki mężczyzny. W związku z tym, że zwłoki znajdowały się w wannie, denata określono jako „mężczyznę z wanny”. Mężczyzna popełnił samobójstwo. Ponieważ w mieszkaniu znajdowały się dokumenty denata, a tożsamość mężczyzny została potwierdzona przez jego znajomych, funkcjonariuszom z jednostki w Mrągowie zlecono powiadomienie najbliższej rodziny zmarłego Zbigniewa T. Wówczas okazało się, że Zbigniew T. żyje, a dowód (książeczkowy) zagubił w drodze do wojska w 1983 r. Po latach przyznał, że do zagubienia dowodu doszło w dyskotecce. W związku z zaistniałą sytuacją wszczęto sprawę identyfikacyjną w celu ustalenia tożsamości zmarłego mężczyzny. Wiedza na temat nn mężczyzny była uboga. Przez dziesięć lat żył w konkubinacie pod nazwiskiem Zbigniew T. O sobie mówił niewiele. Zajmował się informatyką oraz nielegalnym obrotem płytami CD. Z tego też powodu popadł w konflikt z prawem. Znajomi znali go pod przybranym nazwiskiem.

W 2013 r. ponownie zintensyfikowano wysiłki mające na celu ustalenie tożsamości „mężczyzny z wanny”. Prace polegały przede wszystkim na przeprowadzeniu głębokiej analizy kryminalistycznej zdarzeń, ponownym rozpytaniu wszystkich osób znających zmarłego, analizie materiałów archiwalnych zarówno policyjnych, jak i akt prokuratorskich. Na podstawie strzępków uzyskanych informacji funkcjonariusze ustalili, że mężczyzna był nadzwyczaj inteligentny i w chwili słabości wspominał o tym, że interesował się fizyką jądrową. Założono, że w latach 90. nie było wielu takich ludzi, a tym bardziej uczelni, które kształciłyby w kierunku fizyki jądrowej. Jeden z nauczycieli akademickich zajmujących się fizyką jądrową rozpoznał na fotografii swojego kolegę Piotra A. Za pomocą baz danych ustalono, że rodzina Piotra A. zgłosiła jego zaginięcie. 1 stycznia 2002 r. sąd na wniosek rodziny uznał Piotra A. za zmarłego. Ponadto ustalono, że zidentyfikowany mężczyzna był poszukiwany przez wymiar sprawiedliwości za oszustwa.

Sprawa nr 3

Komenda Miejska Policji w Olsztynie od 10 czerwca 2018 r. prowadziła czynności dotyczące ujawnienia zwłok mężczyzny o nieustalonych personaliach w Jeziorze Długim w Olsztynie od strony ul. Leśnej. Na miejscu policjanci zastali osoby zgłaszające, które oświadczyły, iż w czasie kąpieli spostrzegły na wodzie unoszący się przedmiot przypominający boje. Okazało się, iż jest to ciało mężczyzny. Po wydobyciu na brzeg, mężczyzna nie dawał żadnych oznak życia. Na jego głowie, w okolicy skroniowej, widniały dwie małe rany mogące świadczyć o postrzale. Mężczyzna miał krótkie włosy i rudą brodę, ubrany był w jasną koszulkę typu polo oraz czarne spodnie dresowe, na stopach miał buty w kolorze białym. Miał około 30–40 lat.

Wstępnie czynności prowadzono w kierunku ewentualnego pozbawienia życia mężczyzny oraz udziału osób trzecich. W celu wyjaśnienia wszelkich okoliczności

związanych ze śmiercią mężczyzny przystąpiono do wykonania czynności w trybie art. 308 kpk – w koniecznym zakresie⁸. Wykonano niezbędne czynności, takie jak:

- zabezpieczenie ciała nn mężczyzny,
- przeprowadzenie wstępnych oględzin zwłok,
- przeprowadzenie oględzin miejsca ujawnienia zwłok oraz terenów przyległych,
- zabezpieczenie zapisów monitoringu miejskiego wokół Jeziora Długiego,
- zabezpieczenie przedmiotów, które mogły należeć do nn mężczyzny,
- przesłuchanie osób, które ujawniły nn mężczyznę,
- przesłuchanie osób przebywających i zamieszkujących stale wokół wymienionego zbiornika wodnego,
- inne czynności mające zasadnicze znaczenie dla dalszego postępowania.

11 czerwca 2018 r. Prokuratura Rejonowa Olsztyn-Północ wszczęła śledztwo w przedmiotowej sprawie, powołała biegłych w celu przeprowadzenia sekcji zwłok, badań na zawartość alkoholu w pobranych próbkach krwi i moczu, przeprowadzenia badań toksykologicznych. Zlecono również ekspertyzy biegłych z zakresu badań biologicznych i daktyloskopijnych. Ponadto zwrócono się do lokalnych mediów z prośbą o upublicznienie informacji o ujawnieniu zwłok nn mężczyzny i jego wizerunku w celu pozyskania informacji od społeczeństwa na ten temat. Należy podkreślić, że taki sposób upublicznienia wiadomości przewiduje Zarządzenie nr 48, jednakże wcześniej zdjęcie należy poddać obróbce komputerowej⁹. Informacja i wizerunek nn mężczyzny ukazały się m.in. w „Gazecie Wyborczej”. Były również szeroko komentowane w mediach społecznościowych¹⁰. Po opublikowaniu informacji w Komendzie Miejskiej Policji w Olsztynie stawili się świadkowie, którzy przekazali wiedzę na temat ostatnich dni życia denata. Jednakże informacje te nie przyczyniły się do ustalenia tożsamości nn mężczyzny.

Wykonano wiele czynności kryminalistycznych mających na celu identyfikację osoby, odnalezienia broni palnej i wyjaśnienia okoliczności śmierci. Przy wykorzystaniu niestandardowych metod 20 czerwca 2018 r. w strukturze dna jeziora ujawniono pistolet wraz z magazynkiem i amunicją, który następnie został zabezpieczony i przekazany do badań biegłym z zakresu broni palnej i amunicji oraz daktyloskopii.

Wyniki badań na zawartość alkoholu we krwi i moczu wykazały brak jego obecności. Badania chemiczno-toksykologiczne wykluczyły, by mężczyzna w chwili zgonu był pod działaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, substancji psychoaktywnych, leków czy alkoholi niekonsumpcyjnych. Została zlecona ekspertyza kryminalistyczna z zakresu genetyki sądowej mająca na celu

⁸ Art. 308 § 1 KPK – w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem, prokurator albo Policja może w każdej sprawie, w wypadkach niecierpiących zwłoki, jeszcze przed wydaniem postanowienia o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia, przeprowadzić w niezbędnym zakresie czynności procesowe, a zwłaszcza dokonać oględzin, w razie potrzeby z udziałem biegłego, przeszukania[...].

⁹ Zarządzenie nr 48, § 57.

¹⁰ <<http://olsztyn.wyborcza.pl/olsztyn/7,48726,23539915,opublikowano-wizerunek-ofiary-znad-jeziora-dlugiego.html>, <https://wiadomosci.wp.pl/topielec-z-jeziora-dlugiego-w-olsztynie-kim-jest-tajemniczy-mezczyzna-z-rana-postrzalowa-glowy-6275343654192769a>>, dostęp: 17.03.2019.

ustalenie, czy DNA wyizolowane z opakowania po nabojach i koszyka do naboji ujawnionych nieopodal miejsca zdarzenia jest zgodne z profilem DNA oznaczonym od denata. Ekspertyza potwierdziła, że profil DNA niezidentyfikowanego dotąd mężczyzny był zgodny z profilem DNA stwierdzonym na ujawnionych przedmiotach. Wykonane czynności nie przyczyniły się jednak do ustalenia, kim był mężczyzna, którego ciało znaleziono w Jeziorze Długim w Olsztynie.

Kolejnym etapem śledztwa było ustalenie na podstawie numerów ewidencyjnych pistoletu, danych osobowych posiadacza broni. Ustalono, iż broń zarejestrowana była na Łukasza R. zameldowanego w województwie zachodniopomorskim. Czynności procesowe z udziałem rodziny denata oraz innych przesłuchanych świadków potwierdzały tezę, iż nn mężczyzna to Łukasz R. Rodzina zgłosiła jego zaginięcie w 2017 r. Z ustaleń wynika, że osoba, której tożsamość ujawniono, była pasjonatem strzelectwa.

W celu jednoznacznej weryfikacji tezy pobrano materiał porównawczy od rodziców Łukasza R. i zlecono badania genetyczne z zakresu pokrewieństwa, aby stwierdzić, czy profil DNA wyizolowany od mężczyzny ujawnionego w wodach Jeziora Długiego w Olsztynie pochodzi od biologicznego syna państwa R. Dowód z badań genetycznych jednoznacznie potwierdził założoną hipotezę – mężczyzną ujawnionym 10 czerwca 2018 r. w wodach Jeziora Długiego w Olsztynie był Łukasz R.

Na podstawie wyników przeprowadzonych oględzin zewnętrznych i otwarcia zwłok denata stwierdzono, iż przyczyną jego nagłej, gwałtownej śmierci były obrażenia czaszkowo-mózgowe wskutek postrzału z broni palnej. Rana postrzałowa znajdująca się z lewej strony głowy miała cechy rany wlotowej z otarciem naskórka stanowiącym tzw. obrażenia sztanckowe, powstające na skutek kontaktu skóry z powierzchnią czołową lufy broni. Obecność obrażeń wskazywała, że miał miejsca postrzał z przyłożenia lub bezpośredniego pobliża. Całość obrazu sekcyjnego pozwala przyjąć, iż był to postrzał z „ręki własnej”. Cechy ostrego rozdzęcia płuc wskazywały, że po postrzale, kiedy czynności życiowe były jeszcze zachowane, ciało znajdowało się w wodzie. Przeprowadzona sekcja zwłok nie dostarczyła dowodów udziału osób trzecich w spowodowaniu śmierci Łukasza R.

Zakończenie

Identyfikacja nn osób i nn zwłok stanowi jedną z wielu płaszczyzn działania jednostek policyjnych. Tę bardzo istotną sferę życia społecznego prawodawca powierzył Policji. Analizując działalność Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie, należy stwierdzić, że nie jest to zjawisko bardzo powszechne, ale biorąc pod uwagę potencjał emocjonalny jest medialne i budzi duże zainteresowanie społeczne.

W artykule zostały przedstawione trzy sprawy dotyczące ustalenia tożsamości osób. Pierwsza z nich nie dotyczy bezpośrednio identyfikacji osoby, ale z uwagi na fakt, że zastosowano w niej progresję wiekową, została uwzględniona w opracowaniu. Wykorzystana metoda progresji wiekowej spowodowała,

że w sprawę zostały zaangażowane współczesne środki komunikacji społecznej, a dzięki temu pojawiły się nowe wątki mogące przybliżyć wyjaśnienie okoliczności zaginięcia Tomasza Cichowicza. Jednocześnie mogą pomóc w identyfikacji dzisiaj czterdziestoletniego mężczyzny. W chwili zaginięcia Tomasz Cichowicz miał 6 lat.

Następne dwie wytypowane sprawy dotyczą bezpośrednio identyfikacji nn mężczyzn w różnym czasie i w różnych okolicznościach. Pierwszy żył przez wiele lat pod przybranymi danymi personalnymi. Dzięki „powrotowi” do starej sprawy i ponownemu przeanalizowaniu dawnych faktów zdołano ustalić jego tożsamość. Natomiast w drugim przypadku mamy do czynienia z człowiekiem, który popełnił samobójstwo, ale pozostawił ślady, które w odpowiedni sposób zabezpieczone przez technikę kryminalistyczną przyniosły szybko pozytywny efekt.

W przedstawionym artykule zaprezentowane zostały procedury i metody badawcze poświęcone identyfikacji osób. Zwrócono także uwagę na fakt, że najczęściej najbardziej skutecznymi metodami ustalania tożsamości osób są badania kodu genetycznego. W następnej kolejności, o ile pozwalają na to okoliczności ujawnienia zwłok oraz stan ich rozkładu, jest okazanie najbliższym członkom rodziny. Praktyka jednak wskazuje, że podczas identyfikacji należy korzystać z różnych metod. Wykonanie dokładnych czynności na miejscu zdarzenia, rzetelne zabezpieczenie śladów kryminalistycznych, rozpytanie świadków, osób z najbliższego otoczenia, skutkują ustaleniem tożsamości nieznaney osoby. Jeżeli nie zidentyfikowano osoby w pierwszym okresie od jej ujawnienia, to na dalszym etapie identyfikacji na pewno czynności te okażą się bardzo przydatnym narzędziem badawczym. Należy również podkreślić bardzo ważną, aczkolwiek nie zawsze docenianą, rolę, jaką w procesie ustalania tożsamości odgrywa analiza kryminalistyczna oraz ponowne weryfikowanie „starych” niezamkniętych jeszcze spraw. Osobiste zaangażowanie osób prowadzących sprawę identyfikacyjno-poszukiwawcze, ich twórczy wkład w rozwiązanie problemów i zdolności dedukcyjne niejednokrotnie pozwalają na przywrócenie tożsamości nn osób i nn zwłok. Właściwa postawa oraz wykorzystane procedury i metody badawcze wielokrotnie przynoszą pozytywny rezultat.

BIBLIOGRAFIA

Akty prawne:

- Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r., Dz. U. z 2017 r. poz. 2067 z późn. zm.
 Ustawa Kodeks postępowania karnego z dnia 6 czerwca 1997 r., Dz. U. z 2018 r. poz. 1987.
 Ustawa Kodeks wykroczeń z dnia 20 maja 1971 r., Dz. U. 1971 Nr 12 poz. 114.
 Zarządzenie nr 48 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznaney zwłok oraz szczątków ludzkich, Dz. Urz. KGP z 2018 r., poz. 77.

Opracowania:

- Kundzicz M., *Na swoją tożsamość czekają latami*, „Gazeta Olsztyńska” z 13 maja 2016 r.
 Wojnicz P., *Zmiana regulacji prawnych dotyczących poszukiwań osób zaginionych*, „Zeszyty Naukowe Gdańskiej Szkoły Wyższej” 3(2018), s. 175–192.

Źródła internetowe:

<http://olsztyn.sr.gov.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=468&Itemid=154>, dostęp: 19.05.2019.

<http://olsztyn.wyborcza.pl/olsztyn/7,48726,23539915,opublikowano-wizerunek-ofiary-znad-jeziora-dlugiego.html>

<https://wiadomosci.wp.pl/topielec-z-jeziora-dlugiego-w-olsztynie-kim-jest-tajemniczy-mezczyzna-z-rana-p>.

**IDENTIFICATION OF THE PERSON – ANALYSIS OF THE ACTIVITIES
OF THE SELECTED POLICE COMMEND, CASE STUDY – PART 2****SUMMARY**

Establishing the identity of the dead and the living person is an important element in the functioning of every society. Giving them names is respect for their dignity and a humane approach to every human being. As important as this sphere of life is the state institutions have worked out quite meticulous procedures to regulate the issue.

KEY WORDS: identification, identity, dactyloscopy, Police